

ISSN 2091-5187

SERVIS

ILMIY-AMALIY
JURNAL

№3

2026

SERVIS

ILMIY-AMALIY JURNAL 2026-yil, 3-soni

Muassis: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan 2008-yil 31-dekabrda
0561-raqam bilan ro‘yxatga olingan.
O‘zR OAK Riyosatining 19.03.2017-y., 239/5-sonli qarori bilan e’tirof etilgan.

Tahririyat a’zolari:

Mas’ul kotib:

i.f.d., prof. M.Q.Pardayev

Muharrirlar:

i.f.d., dotsent F.A.Safarov
PhD, dotsent I.M.Pardayeva
PhD, I.Sh.Ernazarova

Texnik muharrir:

katta o‘qituvchi F.O.O‘roqov

Korrektor:

PhD, dotsent v.b.
T.I.Yahyoyev

Sahifalovchi:

PhD, dotsent v.b.
X.N.Ochilova

1 yilda 4 marotaba
chop etiladi.

**O‘zbekiston hududida
tarqatiladi.**

Tahririyat manzili:

140100, Samarqand shahar,
Amir Temur ko‘chasi, 9-uy,

tel.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

faks: +998(366)231-12-53
el.pochta:

samisiservis@mail.ru

Tahrir hay’ati raisi:

M.E.Po‘latov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori,
i.f.d., professor

Tahrir hay’ati raisi o‘rinbosari:

O.M.Pardayev – SamISI prorektori, iqtisod fanlari doktori,
professor

Tahrir hay’ati a’zolari:

M.M.Muxammedov – SamISI professori, iqtisod fanlari
doktori

D.R.Zaynalov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

O.M.Murtazayev – TDIUSF direktori, iqtisod fanlari doktori,
professor

M.R.Boltabayev – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

R.X.Ergashev – QarMII professori, iqtisod fanlari doktori

B.K.G‘oibnazarov – iqtisod fanlari doktori, professor

I.S.To‘xliyev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

K.B.Urazov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

D.H.Aslanova – iqtisod fanlari nomzodi, professor

Q.J.Mirzayev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

B.I.Isroilov – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

G.M.Shodiyeva – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

S.N.Toshnazarov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

R.N.Normaxmatov – SamISI professori, texnika fanlari doktori

A.Bektemirov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

M.T.Alimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

Z.Dj.Adilova – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

Sh.O.Quvondiqov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

L.N.Xalikova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

F.A.Safarov – SamISI dotsenti, iqtisod fanlari doktori

A.M.Karimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

I.B.Mattiyev – SamISI professori, pedagogika fanlari doktori

B.F.Boronov – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

A.N.Xoliqulov – SamISI professori, iqtisod fanlari nomzodi

X.A.Raximov – SamISI dotsenti, PhD

S.A.Babanazarova – SamISI dotsenti, PhD

X.N.Ochilova – SamISI dotsenti v.b., PhD

I.R.Berdikulova – SamISI dotsenti v.b., PhD

A.Q.G‘apparov – SamISI dotsenti v.b., PhD

MUNDARIJA:

NAZARIYA VA METODOLOGIYA	
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Баходир Ибрагимович Исроилов Олим Мамаюнусович Пардаев Ўзбекистон мустақиллигининг 35 йиллик тараққиёт йўлида эришилган натижаларнинг қисқача шарҳи	5
Мурод Мухаммедович Мухаммедов, Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Меҳрангиз Олимовна Мамаюнусова Инсон ресурслари ва инсон капиталининг ўртасидаги фарқлар ва уларни ривожлантириш йўллари	13
Ibodulla Xasanovich Ibragimov, Larisa Alijonovna Musabaeva Logistikada operatsion samaradorlik: modellash va baholashga ilmiy yondashuvlar	20
SANOAT VA QISHLOQ XO‘JALIGI	
Durdona Dilshadbekovna Djalalova Qishloq xo‘jaligida innovatsion texnologiyalarni joriy etishni rag‘batlantirishning ahamiyati.	26
Абдухолик Эгамович Тангиров, Гулноза Абдулхолик қизи Абдулхолиқова Чўл-яйлов чорвачилигини барқарор ривожлантириш учун инновацион технологиялар: иқтисодий ва тиббий аҳамияти	29
Мадина Мурадхановна Хашимова Тоғли ҳудудлар жозибдорлигини табиий ресурслар мавжудлиги асосида баҳолаш	32
Shahnoza Abdirashitovna Po‘latova Sut mahsulotlarini barqaror ishlab chiqarishda agroklastlar faoliyatini takomillashtirishning dolzarb masalalari	35
Javohir Xamroqul o‘gli Jurayev Sanoat korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish mexanizmini takomillashtirish	39
Iroda Turdibayevna Kudratova Mamlakatimizda paxta-to‘qimachilik klasterlarida agroservis samaradorligini oshirish yo‘llari	44
INNOVATSIYA VA RAQAMLI IQTISODIYOT	
Rayxona Sadriddinovna Amriddinova Sun‘iy intellekt va onlayn baholashlar davrida raqamli turistik xulq-atvor tahlili	50
Нилуфар Зиябаевна Юлдашова Оценка результативности инновационных моделей в условиях сельской местности	52
Timur Ibodullaevich Ibragimov Logistika sohasida raqamli ko‘nikmalarni shakllantirish muammolari va yechimlari	57
Zuhriddin Sanjar o‘g‘li Rashidov Raqamli texnologiyalar ta‘sirida mehnat resurslari samaradorligini baholash ko‘rsatkichlarini takomillashtirish	61
Нажмиддин Раҳматуллаевич Абдувоҳидов Савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида яширин иқтисодиётни олдини олиш борасида рақамлаштириш йўналишлари	66
Nilufar Abdaxatovna Abduqodirova Samarqand viloyatida raqamli transformatsiyasi: holati, tarkibi va samaradorligini baholash	70
Farxod Faxriddinovich Ulugmurodov Samarqand viloyatida elektron savdo xizmatlarining innovatsion rivojlanish holati va istiqbollari	74

2. Gulyamov S.S. –Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalar: O‘quv qo‘llanma / S.S.Gulyamov, R.H.Ayupov, O.M.Abdullayev, G.R.Baltabayeva; — T.: «Iqtisod Moliya», 2019, 380 b.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 4 октябрдаги ПК-5252 сонли “Чакана савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида назорат-касса техникасидан фойдаланишни такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори- LEX.UZ қонунчилик миллий базаси.

4.Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 12 майдаги 255-сонли “Савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида жамоатчилик назорати самарадорлигини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори-LEX.UZ қонунчилик миллий базаси.

4.AbduvokhidovN.R-“Digital shadow economy” In the servis sector and factors affecting it-Academia Open-Vol.11.№2(2026), DOI:10.21070/acopen.11.2026.14988

5.Набиев Ф.Н. “Цифровые технологии как средство снижения доли теневой экономики”. Молодой ученый, 2023, 9 (456), с. 108-111. <https://moluch.ru/archive/456/100465/>

Н.Абдувохидов Направления цифровизации в предотвращении теневой экономики в сфере торговли и услуг	N.Abduvohidov Directions of digitalization in preventing the shadow economy in the trade and services sector
Аннотация.В статье исследуются вопросы предотвращения теневой экономики в сфере торговли и оказания услуг посредством раздела “Soliq Hamkor” мобильного приложения, “Soliq” обращения граждан в уполномоченные органы в онлайн-режиме по поводу невыдачи покупателям и заказчикам кассовых чеков в торговых и сервисных объектах, отказа в приеме электронных платежей, нарушения порядка маркировки и других правонарушений, а также результаты этих обращений и проблемы, наблюдаемые на практике, и изложены научные предложения и выводы по их устранению. Ключевые слова: мобильное приложение “Soliq”, “Soliq Hamkor”, кешбек, финансовый штраф, теневая экономика, цифровая теневая экономика, сфера торговли и услуг	Abstract. The article examines the prevention of the shadow economy in the trade and service sectors through the “Soliq Hamkor” section of the “Soliq” mobile application. It studies citizens’ online appeals to authorized bodies regarding the failure to issue purchase receipts to customers and clients at trade and service outlets, the refusal to accept electronic payments, violations of the established product labeling procedures, and other offenses, as well as the results of such appeals and problems observed in practice, and presents scientific proposals and conclusions aimed at eliminating them. Keywords: “Soliq” mobile application, “Soliq hamkor”, cashback, financial penalty, shadow economy, digital shadow economy, trade and services sector

Nilufar Abdaxatovna Abduqodirova – SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrası dotsenti v.b., PhD

SAMARQAND VILOYATIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: HOLATI, TARKIBI VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Annotatsiya. Maqolada Samarqand viloyati umumiy ovqatlanish korxonalarining raqamli transformatsiya hamda uning iqtisodiy samaradorligini baholash masalalari yoritib berilgan. Korxonalarning raqamli rivojlanishini baholash uchun tashqi raqamli kanallar, ichki operatsion raqamlashtirish hamda umumiy raqamli transformatsiya indeksleri taklif etilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning xizmat sifati, mehnat unumdorligi, xarajatlar va rentabellikka ta’siri yoritilgan.

Kalit soʻzlar: umumiy ovqatlanish, raqamli transformatsiya, online buyurtma, CRM,QR-menyu, integral indeks, innovatsion samaradorligi.

Kirish. Raqamli texnologiyalar umumiy ovqatlanish korxonalarida buyurtma qabul qilish, to‘lov, yetkazib berish, mijozlar bilan munosabatlar, ombor zaxiralari, texnologik xaritalar, xodimlar grafigi va boshqaruv hisobotlarini yagona axborot oqimiga birlashtirmoqda.

Raqamlashtirishning amaliy qiymati texnologiya soni bilan emas, balki ularning korxona xarajatlari, xizmat tezligi, mehnat unumdorligi va mijozning umumiy ovqatlanish korxonasida qiladigan sarf- xarajatlari qiymatiga ta'siri bilan belgilanadi. Shu bois QR-menyu yoki yetkazib berish platformasiga ulanish raqamli transformatsiyaning boshlang'ich belgisi bo'lsa-da, ichki jarayonlar bilan integratsiya qilinmagan holatda uning iqtisodiy samarasi unchalik sezilmaydi. O'zbekistonda umumiy ovqatlanish bozori jadal kengaymoqda. Mamlakatimiz milliy statistika qo'mitasi ma'lumotiga ko'ra, 2025-yilda mamlakatdagi umumiy ovqatlanish korxonalarining savdo aylanmasi 237,6 trln so'mni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 14,7 foizga oshgan; 2026-yil 1-yanvar holatiga 26 390 ta tijorat korxonasi faoliyat yuritgan bo'lib, bu o'sishga asosan turizm, ziyorat, ichki sayyohlik va shahar xizmatlariga bo'lgan talabning ortishi ta'sir etib, restoran, kafe, oshxona va yetkazib berish xizmatlari uchun alohida rivojlanish muhiti yaratilmoqda.

Hududiy statistikada korxonalar soni va savdo aylanmasi muntazam e'lon qilinsa-da, onlayn buyurtmalar ulushi, raqamli yetkazib berish qamrovi, CRM va POS integratsiyasi, elektron sodiqlik dasturlari hamda ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv bo'yicha ochiq kuzatuvlar yetarli emas. Natijada raqamlashtirishning haqiqiy darajasi va uning iqtisodiy samarasini baholash borasida axborot bo'shlig'i yuzaga keladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Tadqiqot davomida mazkur mavzuga oid qator adabiyotlar o'rganilganda ilmiy adabiyotlarda raqamli transformatsiyaning korxona iqtisodiy natijalariga ta'siri ham keng muhokama qilinayotganligiga ahamiyat berdik. Bunday tadqiqotlarda savdo tushumi, foyda, rentabellik, mehnat unumdorligi, o'rtacha chek, buyurtmani bajarish vaqti, stol aylanishi va xarajatlarning kamayishi kabi ko'rsatkichlardan foydalaniladi. Lee, Jang va Kimning 2024-yildagi tadqiqotida raqamli transformatsiyaning restoranlar unumdorligiga ta'siri o'rganilgan. Mualliflar raqamli texnologiyalardan oqilona foydalanish mehnat va umumiy faoliyat unumdorligini oshirishini aniqlagan. Biroq texnologiyaning mavjudligi yuqori unumdorlikni avtomatik ravishda ta'minlamaydi. Natija texnologiyaning korxona jarayonlariga qanchalik chuqur singdirilgani, undan muntazam foydalanilishi va xodimlarning raqamli ko'nikmalariga ham bog'liq albatta. Martín-Martín, Maya García va Romero (2022) esa raqamli transformatsiyani korxona faoliyatini qayta shakllantiruvchi innovatsion jarayon sifatida ko'rib chiqadi. Mualliflar Ispaniyadagi kichik va o'rta restoran korxonalari misolida raqamlashtirishga ta'sir qiluvchi omillarni uch guruhga ajratgan¹. Markina va Yankina (2026) umumiy ovqatlanish tarmog'ida raqamlashtirishni ikki yo'nalishga ajratad: yetkazib berish, marketpleys, dark kitchen va sodiqlik dasturlari kabi tashqi kanallarning kengayishi; CRM, uzluksiz tahlil, sun'iy intellekt tavsiyalari, raqamli markirovka va QR-yechimlar kabi ichki texnologiyalarning chuqurlashuvi. Mualliflar Rossiya misolida tashqi distribusiyaga kanallari ichki ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlariga qaraganda tezroq rivojlanishini ko'rsatadi. Bu qarashham Samarqand uchun ham tekshirilishi lozim bo'lgan, lekin oldindan tasdiqlangan deb qabul qilinmaydigan gipotezani shakllantiradi. Ushbu tadqiqotlar texnologiyani sotib olish bilan uni samarali o'zlashtirish o'rtasida farq mavjudligini asoslaydi.

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolada tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, tizimli hamda omilli tahlil, korrelyatsion-regression tahlil hamda iqtisodiy matematik usullardan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar. Raqamli transformatsiyani baholashning nazariy asosi qiymatga yo'naltirilgan yondashuv hisoblanadi. Unga ko'ra, raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'niklamalirining egallanganligi qurilmalar yoki dasturlar soni bilan emas, balki ma'lumotlarni tezkor qarorga, resurs tejamkorligiga va mijoz qiymatiga aylantira olish qobiliyati bilan ifodalanadi. Shu nuqtayi nazardan qaraydigan bo'lsak Samarqanddagi ko'plab restoranlarda² Telegram-bot, QR-menyu va agregator mavjudligi tashqi qamrovni bildiradi; POS-ombor-CRM-hisobot integratsiyasi, talab prognozi va texnologik xaritalarning avtomatik nazorati esa ichki chuqurlikni ifodalaydi.

¹"Digital Transformation of Small and Medium-Sized Enterprises as an Innovation Process: A Holistic Study of its Determinants," Journal of the Knowledge Economy, Springer;Portland International Center for Management of Engineering and Technology (PICMET), vol. 16(2), pages 8496-8523, June.

² Maqolada Samarqand

Samarqand viloyati umumiy ovqatlanish korxonalarida raqamli transformatsiyaning asosiy yo‘nalishlari va kutiladigan natijalari¹

Yo‘nalish	Samarqand uchun mazmuni	Kutiladigan natija
Tashqi raqamli kanallar	Onlayn buyurtma, agregator, o‘z sayt/ilovasi, QR-to‘lov, elektron sodiqlik	Bozor qamrovi, buyurtma qulayligi va mijoz qaytishini oshirish
Ichki operatsion raqamlashtirish	POS, CRM, ombor, texnologik karta, xodimlar grafigi, boshqaruv paneli	Xatolar, chiqindi, vaqt va tannarxni kamaytirish
Ma’lumotlarga asoslangan boshqaruv	Talab prognozi, menyu muhandisligi, RFM segmentatsiya, dinamik aksiyalar	Marja va marketing samaradorligini oshirish
Ekologik raqamlashtirish	Chiqindi hisobi, porsiya nazorati, ortiqcha ovqatni qayta taqsimlash	Resurs tejamkorligi va ekologik samarani oshirish

Umumiy ovqatlanish korxonalarining raqamlashtirish darajasini to‘g‘ri baholash uchun mijozlar bilan ishlashda qo‘llaniladigan raqamli kanallar va korxona ichidagi operatsion jarayonlarni alohida o‘rganish zarur. Shu maqsadda Samarqand viloyati sharoitiga moslashtirilgan uchta indeks taklif etildi. Ushbu indekslar korxonalarining raqamli rivojlanish holatini aniqlash, ularni o‘zaro taqqoslash va raqamlashtirishning faoliyat samaradorligiga ta’sirini baholashga xizmat qiladi. Samarqand sharoitida kengaytirilib, tashqi va ichki raqamlashtirish alohida baholaydigan bo‘sak: **Tashqi raqamli kanallar indeksi:**

$$TRKI = (D_{yet} + D_{onl} + K_{ko‘p} + D_{qr} + D_{sod}) / 5$$

Bu yerda D_{yet} - yetkazib berish xizmatiga ega korxonalar ulushi; D_{onl} - onlayn buyurtmalar ulushi; $K_{ko‘p}$ - kamida ikkita buyurtma kanalidan foydalanish koeffitsiyenti; D_{qr} - QR-menyu yoki QR-to‘lov qo‘llash; D_{sod} - raqamli sodiqlik dasturi mavjudligi.

Ichki operatsion raqamlashtirish indeksi:

$$IORI = (I_{pos} + I_{crm} + I_{omb} + I_{tk} + I_{ana}) / 5$$

Bu yerda I_{pos} - POS tizimi; I_{crm} - CRM; I_{omb} - raqamli ombor hisobi; I_{tk} - elektron texnologik kartalar va tannarx nazorati; I_{ana} - boshqaruv paneli, uzluksiz tahlil yoki talab prognozi mavjudligi.

Umumiy raqamli transformatsiya indeksi:

$$URTI = 0,40 \times TRKI + 0,60 \times IORI$$

Ichki operatsiyalar korxonaning tannarxi, zaxirasi, mehnati va foydasiga bevosita ta’sir qilgani uchun IORIGA 0,60 og‘irlik taklif etiladi. Yakuniy tadqiqotda bu og‘irliklar AHP ekspert baholash, omilli tahlil yoki entropiya usuli orqali qayta tekshirilishi kerak.

Samarqand viloyati umumiy ovqatlanish korxonalarining raqamli yetuklik darajalarini baholash mezonlari²

Indeks qiymati	Raqamli yetuklik darajasi	Boshqaruv talqini
0,00-0,20	Boshlang‘ich	Alohida raqamli vositalar bor yoki umuman mavjud emas
0,21-0,40	Fragmentar	Tashqi kanallar mavjud, ichki tizimlar zaif

¹ Manba: muallif ishlanmasi

² raqamli yetuklik darajalari muallif tomonidan taklif etilgan Umumiy raqamli transformatsiya indeksi qiymatlari asosida tasniflangan.

		integratsiyalangan
0,41-0,60	O‘rta	Asosiy jarayonlar raqamlashtirilgan, ma’lumotlardan foydalanish cheklangan
0,61-0,80	Integratsiyalashgan	Savdo va ichki operatsiyalar yagona ma’lumot oqimida
0,81-1,00	Ma’lumotlarga asoslangan	Prognoz, avtomatik qaror va doimiy samaradorlik nazorati mavjud

Natijaviy o‘zgaruvchi sifatida sotuv rentabelligi yoki bir xodimga aylanmaning miqdori olinishi mumkin. Korxona hajmi, faoliyat yillari, Samarqand shahri/tuman joylashuvi va restoran formati nazorat o‘zgaruvchilari sifatida kiritiladi. Agar texnologiya joriy etilishidan oldingi va keyingi ma’lumotlar mavjud bo‘lsa, taqqoslash yoki difference-in-differences usulidan foydalanish orqali baholashimiz mumkin bo‘ladi.

2025-yilning dastlabki choragida Samarqand viloyatida umumiy ovqatlanish korxonalarining savdo aylanmasi 4 478,8 mlrd so‘mni tashkil etib, 2024-yilning mos davriga nisbatan real o‘shish sur‘ati 109,7 foiz bo‘lgan. Aylanmaning 70,6 foizi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlariga to‘g‘ri kelgan. 2025-yil yanvar-oktabr yakunida aylanma 20 390,1 mlrd so‘mga yetgan, yillik o‘shish 13,5 foizni, kichik biznes ulushi esa 73,9 foizni tashkil etgan.

Samarqand viloyatida umumiy ovqatlanish korxonalari faoliyatining 2025-yil yanvar–mart va yanvar–oktabrdagi asosiy ko‘rsatkichlari¹

Ko‘rsatkich	2025-yil yanvar–mart	2025-yil yanvar-oktabr	Tahliliy izoh
Savdo aylanmasi, mlrd so‘m	4 478,8	20 390,1	Mavsumiylik va turistik talab ta‘siri mavjud
O‘shish sur‘ati	109,7%	113,5%	Yil davomida o‘shish tezlashgan
Kichik biznes ulushi	70,6%	73,9%	Tarmoqning asosiy qismi kichik subyektlardan iborat
Faol tijorat korxonalari	2 583 (1-aprel)	2 581 (1-noyabr)	Korxonalar soni deyarli barqaror, aylanma esa o‘sgan

Hisob-kitobga ko‘ra, yanvar-oktabrdagi aylanmaning korxonalar soniga oddiy nisbati taxminan 7,9 mlrd so‘mni tashkil etadi. Bu ko‘rsatkich korxonalarning individual aylanmasi emas: davr oxiridagi korxonalar soni bilan yig‘ma aylanmaning nisbatidir. Shunga qaramay, u hududiy ko‘lamni tavsiflovchi yordamchi indikator bo‘lib xizmat qiladi. Korxona darajasidagi unumdorlik uchun o‘rtacha faol korxonalar soni va individual hisobot ma’lumotlari zarur.

Korxonalar sonining deyarli o‘zgarmagan sharoitida aylanmaning ikki xonali sur‘atda o‘shishi mavjud subyektlarda sotuv hajmi, narxlar, turistlar oqimi yoki xizmat ko‘rsatish intensivligi oshganini anglatishi mumkin. Biroq rasmiy yig‘ma ma’lumot ushbu omillarni, jumladan raqamlashtirish ta‘sirini alohida ajratishga imkon bermaydi. Shu sababli raqamli texnologiyalarning sababiy hissi faqat korxona darajasidagi ma’lumotlar asosida baholanishi kerak.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi Samarqand viloyati umumiy ovqatlanish korxonalarining raqamli transformatsiyasini tashqi raqamli qamrov va ichki operatsion chuqurlikdan iborat ikki mustaqil, ammo bog‘langan indeks orqali baholash taklifida namoyon bo‘ladi. Raqamli yetuklik texnologiya mavjudligidan tashqari iqtisodiy natijalar bilan bog‘landi. Amaliy jihatdan indeks korxonaga raqamli transformatsiyaning qaysi bo‘g‘ini zaifligini aniqlash, investitsiyalarni ketma-

¹ Manba: Samarqand viloyati statistika boshqarmasi (2025a; 2025b).

ket rejalashtirish va joriy qilingan yechimning qaytimini hisoblash imkonini beradi. Hududiy boshqaruv organlari uchun esa korxonalarni raqamli yetuklik klasterlariga ajratish, o‘quv dasturlari va imtiyozlarni ehtiyojga mos shakllantirish mumkin.

Xulosa va tavsiyalar. Samarqand viloyati umumiy ovqatlanish tarmog‘i yuqori o‘sish va kichik biznesning ustunligi bilan tavsiflanadi. 2025-yil yanvar-oktabr oylarida savdo aylanmasining 13,5 foizga o‘sishi raqamli yechimlar uchun iqtisodiy baza mavjudligini ko‘rsatadi, ammo bu o‘sishni raqamlashtirish natijasi deb bevosita talqin qilish mumkin emas. Buning uchun korxona darajasida raqamli qamrov, operatsion integratsiya va moliyaviy natijalarni birlashtiruvchi kuzatuv zarur. Taklif etilgan TRKI, IORI va URTI indeksleri Samarqand uchun shunday diagnostik tizimni shakllantiradi. Keyingi empirik bosqichda 335 ta korxona bo‘yicha tabaqalashtirilgan tanlanma tuzish; Samarqand shahri va tumanlarni, restoran/kafe/oshxona formatlarini hamda kichik/yirik korxonalarni alohida qatlam sifatida olish; raqamli indekslarni rentabellik, mehnat unumdorligi, buyurtma vaqti, o‘rtacha chek va chiqindi bilan regressiyada bog‘lash tavsiya etiladi.

Korxonalar uchun ustuvor tavsiyalar: (1) raqamli vosita sotib olishdan oldin muammo va KPIlarni belgilash; (2) tashqi buyurtma kanallarini POS, ombor va CRM bilan integratsiyalash; (3) har bir loyiha bo‘yicha boshlang‘ich qiymat va keyingi natijani qayd etish; (4) xodimlarni o‘qitish xarajatini investitsiya tarkibiga kiritish; (5) mijoz ma’lumotlari xavfsizligi va platformaga qaramlikni boshqarish; (6) oziq-ovqat chiqindisini iqtisodiy hamda ekologik KPI sifatida kuzatish.

Н.Абдукадирова Цифровая трансформация в Самаркандской области: состояние, структура и оценка эффективности	N.Abdukadirova Digital transformation in the Samarkand region: current state, structure, and effectiveness assessment
Аннотация. В статье рассматриваются вопросы цифровой трансформации предприятий общественного питания Самаркандской области и оценки её экономической эффективности. Для оценки уровня цифрового развития предприятий предложены индексы внешних цифровых каналов, внутренней операционной цифровизации и общий индекс цифровой трансформации. Также раскрыто влияние цифровых технологий на качество обслуживания, производительность труда, затраты и рентабельность. Ключевые слова: общественное питание, цифровая трансформация, онлайн-заказ, CRM, QR-меню, интегральный индекс, инновационная эффективность.	Abstract. The article examines the digital transformation of public catering enterprises in the Samarkand region and assesses its economic efficiency. To evaluate the level of digital development of these enterprises, the study proposes an external digital channels index, an internal operational digitalization index, and an overall digital transformation index. It also examines the impact of digital technologies on service quality, labour productivity, costs, and profitability. Keywords: food service, digital transformation, online ordering, CRM, QR menu, composite index, innovation efficiency.

Farxod Faxriddinovich Ulugmurodov – SamISI, “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasida katta o‘qituvchisi

SAMARQAND VILOYATIDA ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINING INNOVATSION RIVOJLANISH HOLATI VA ISTIQBOLLARI

Annotatsiya. Maqolada Samarqand viloyatida elektron savdo xizmatlarining rivojlanish holati savdo xizmatlari, aloqa va axborotlashtirish infratuzilmasi, internetdan foydalanish hamda kichik biznes faolligi bilan bog‘liq holda tahlil qilingan. Hududiy elektron tijorat aylanmasi alohida statistik qator sifatida e‘lon qilinmagani sababli mavjud rasmiy ko‘rsatkichlar qiyosiy baholangan. Natijalar viloyatda elektron savdoni kengaytirish uchun iqtisodiy va texnologik sharoitlar yaxshilanayotganini ko‘rsatdi. Yetkazib berish tizimi, tadbirkorlarning raqamli ko‘nikmalari va hududiy statistik kuzatuvni takomillashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: elektron savdo, elektron tijorat, innovatsiya, raqamli texnologiyalar, elektron savdo maydonchasi, elektron to‘lov, savdo xizmatlari, logistika, kichik biznes, Samarqand viloyati.

ISSN 2091-5187

❧ “SERVIS” ❧

Jurnal Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tahririyat
bo‘limida nashrga tayyorlandi.

08.09.2026 yilda terishga berildi. 25.09.2026 yilda bosishga ruxsat etildi. Ofset
bosma qog‘ozi. Qog‘oz bichimi 60x84_{1/8}. “Times” garniturasini. Ofset bosma usuli.
Shartli bosma tabog‘i 15,6. Hisob-nashriyot
tabog‘i 14,68. Adadi 100 nusxa. Buyurtma №0169A/26

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining
matbaa bo‘limida chop etildi.
Litsenziya № 025316.
Reestr № X-119112.

Manzil: Samarqand shahri, Shoxruh ko‘chasi, 60-uy.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026.